

Slovnica v „Začetnici“ in „Drugem berilu“.

(Dalje.)

V §. 2. navaja pisatelj gol in razširjen stavek, v pripovedovalnej in vprašalnej obliki z dopolniki in prilastki, ter hoče otroke do spoznavne pripeljati, da imajo stavki lahko menj ali več besed. O besedah — kaj je beseda? — še ni bilo nič natančnejega razgovarjanja, tu navedene slovniske obravnave ne zaznanejujejo tega nikjer. Mogoče, da je učitelj že v prvem letu otrokom razlagal: kaj je beseda? — pa tudi mogoče, da ne. To pravilo je stavljeno na dvomljivo podlago.

Da bo otrok znal besede pred seboj v stavkih, po ločilih ločenih, prešteti, ker je vsaka za-se skupaj tiskana, se že more pričakovati; a opravičeno se sme dvomiti, da bo otrok znal razločiti koliko besed spada k nemu, koliko k drugemu stavku, ako otrok sliši samo koga govoriti; še manj pa bo naš učenec, po dosedanjej obravnavi, kakor je v teh dveh §§. zaznamovana, zmožen, sam stavke, razširjene stavke s 5, 6 ali še z več besedami, sestaviti in jim pravo ločilo na koncu dodjati. Po vsej pravici bi smeli stermeti nad otrokovo bistrornnostjo, če bi se res kateri iz te obravnave toliko urnosti prisvojil, da bi razne stavke spoznal po njihovej sestavi in enake tudi sam sestavljati razumel. Ker ne pozna niti stavkovih delov, niti besednih plemen in njihnega oblikovanja, katero se v stavke povezanih besedah brez dvombe veršiti more, si prav lahko nekaj reči misli, katere potem izreče ali zapiše n. pr. „travnik in njiva“ meneč, da je zapisal stavek. Prav brez vsega pomiselka pa bi terdil, da je to „travnik in njiva“ stavek, če bi bile te besede pisane ali tiskane med drugimi stavki. Iz golega prislušanja ali iz priterjevanja ali odkimovanja učiteljevega, njegov občutek še dosedaj nij zmožen določiti, ali so te zapisane in izgovorjene besede že celotna misel — stavek ali ne; tega otrok po tem navodu razločiti nij in ne more zmožen biti. Ono „naučeno“ pa, kar otrok ne more in ne zna praktično uporabiti, nij temeljito, je poveršno ali celo napčno, ali pa konečno — brezpotrebno.

Temeljitosť (Gründlichkeit) in razločnost (Deutlichkeit) ste pri poučevanju gledé vspeha neizrekljive važnosti.

V tej metodi pa se mi zdi, da se otrok pelje v neki slovniski „labirint“, v katerem ne vidi od kod je prišel, naprej se mu od nobene strani nič ne sveti, okol in okol njega je vse polno raznih reči — a so vse neznane.

V §. 3. so v stavkih večzložne besede z navpičnimi, — in poznejši zlogi z vodoravnimi črtami v čerke razdeljeni.

Brez vsakega razlaganja: kaj je zlog? koliko čerk se sme k nemu, koliko k drugemu zlogu jemati? zakaj je tako kakor je tu zaznamovano, prav in ne kako drugače? — pride do pravila: „Besede so sestavljene

iz zlogov. Kolikokrat pri izgovarjanji besed zinemo ali prenehamo, toliko zlogov ima beseda⁴.

Dvomim, da bi bila ta speljava dosti jasna. Razun tega, da otrokom izraz „zinemo“ nij popolnoma ali pa celo neznan, se v navadnem govorjenji in čitanji med posameznimi zlogi v večzložnej besedi ne preneha toliko, da bi bilo otrokom jasno zadosti, da bi se jim to moglo brez pojasnila staviti kot pravilo.

Morda pisatelj misli tu še na kako razširnejšo obravnavo, a omenil je nij.

Dalje: „Besede so eno-, dvo-, tri- ali mnogozložne“. Tudi ta definicija se mi zdi pomanjkljiva. Da se sploh imenuje beseda, ki ima en zlog, enozložna; ona, ki ima dva zloga, dvozložna itd. beseda „mnogozložna“ je že sama na sebi potrebna pojasnila — vsega tega pisatelj nič ne pojasnjuje.

Pedagogu se sme za zlo jemati, ako pri takšnih obravnavah k temeljitosti poduka neizogibljivo potrebna pojasnila izpušča, jih prezira in se noče v podrobnosti spuščati, menéč, da otroci to že tako sami od sebe vedó ali vsaj razumeti morejo. Takšna domneva — (*Voraussetzung*) je vendar popolnoma brez vsake naslombe, ker se otrokom prej še ni v nobeni obravnavi to povedalo — prisvojilo.

V §. 4. še le pride pisatelj do enega, otrokom znanega stebra, zdaj še le pridejo iz „labirinta“ na znano jim pot, na kraj, kjer so vlani bili — do čerk, do abecede.

V naslednjem §. se razločujejo samoglasniki in soglasniki ali tihniki.

Po mojem mnenji in tudi po pedagogičnem načelu: „Od znanega do neznanega“, bi ne bilo treba otroka prej po takšnih njemu (otroku) popolnoma neznanih potih voditi, a nazadnje vendar na prejšnji prostor nazaj priti, ampak s tvarino v 4. in 5. paragrafu navedeno začeti. — „Pa razna pota peljejo v Rim“. Če so vsa pota enako dolga, enako pripravna? o tej terditvi ne bom razpravljaj jaz. (Dalje prih.)

Dopisi in novice.

— Iz Knežaka nam piše g. Anton Požar, nadučitelj in župan, med drugim to-le: Kakor znano, razširila se je tukajšnja enorazrednica letos na dvo-razredno, in oba učitelja imava posla čez glavo, ker je nad 350 za šolo ugodnih otrok, od katerih 250 šolo redno obiskuje. Obiskovalo bi šolo še več, ali kaj, ker otroci »obleke in obuvala« nemajo. Vem, da Vam se bo neverjetno, nemogoče zdelo, ako Vam povem, da otroci bósi v šolo dohajajo, in to ne samo iz domače, marveč tudi iz oddaljenih dveh vasi. Bosi, pa v takem hudem mrazu!

Terdosrčen mora človek biti, vidé take ubožčke v šolo dohajati, da se mu srce ne otaja. Zraven siromaščine v obleki pa glad pritiska, in večkrat se primeri, da otrok s praznim želodcem v šolo pride, s praznim iz šole otide